

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Trondheim, 12.02.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/2117

Saksbehandler:
Kari Bjørneraas

Informasjonsskriv til kommuner og villreinnemnder. Kartlegging av skrantesjuka på elg, hjort, rådyr og villrein i 2018

I 2018 skal et utvalg elg, hjort, rådyr og villrein testes for skrantesjuka (CWD) som et ledd i en nasjonal kartlegging av sykdomsforekomst. I alle kommuner i Norge skal fallvilt av hjortevilt testes. I tillegg skal hjortevilt felt under jakt testes i over 100 kommuner og villreinområder. Dette brevet gir ytterligere informasjon om kartleggingen.

Kartleggingsprogrammet for skrantesjuka

Mattilsynet og Miljødirektoratet har et felles kartleggingsprogram for skrantesjuka. Programmet gjennomføres i samarbeid med Norsk institutt for naturforskning (NINA) og Veterinærinstituttet. Til sammen skal ca. 30 000 hjortedyr testes i Norge i 2018. Innsamlingen skal bidra til å øke kunnskapen om forekomsten av skrantesjuka i Norge.

Det er påvist to typer skrantesjuka i Norge. Hos rein i Nordfjella sone 1 er det påvist en type skrantesjuka som ikke kan skilles fra den smittsomme typen som har spredd seg i Nord-Amerika. For å øke kunnskapen om utbredelsen av denne typen skrantesjuka er det viktig å teste alt fallvilt og alle villrein felt under jakt, samt ta prøver fra jakt på elg og hjort i områder nær Nordfjella villreinområde. En ny type skrantesjuka, ofte kalt atypisk skrantesjuka, er funnet hos tre elg i Trøndelag og én hjort i Møre og Romsdal. Det er uavklart om atypisk skrantesjuka er smittsom eller om den kan opptre spontant uten å smitte videre. For å øke kunnskapen om atypisk skrantesyke spesielt, skal det gjennomføres målrettet kartlegging i de områdene der sykdomstypen er funnet, og i tillegg skal eldre elg og hjort i tilfeldig utvalgte kommuner testes.

Områder hvor hjortevilt skal testes for skrantesjuka

For elg, hjort, villrein og rådyr er det seks ulike grupper som inngår i kartleggingsprogrammet for skrantesjuka.

1. Fallvilt av elg, hjort, rådyr og villrein alle kommuner

I alle kommuner i hele Norge skal fallvilt av elg, hjort, rådyr og villrein som er 1 år eller eldre testes for skrantesjuka. Fallvilt er dyr som er påkjørt, er funnet død i naturen eller som er avlivet utenom ordinær jakt.

2. *Villrein felt under jakt i alle villreinområder*
Alle villrein som er 1 år eller eldre og som felles under jakt skal testes for skrantesjuka. Dette gjelder for alle villreinområder i Norge.
3. *Elg og hjort fra områder der atypisk skrantesjuka er påvist, og rundt Nordfjella*
I kommunene i punkt 3 a-d skal det tas prøver av alle elg og hjort som er 2 år eller eldre som felles under jakt. Dette kommer i tillegg til testing av fallvilt, jf. punkt 1.
 - a. Nordfjella-regionen: Ulvik, Lærdal, Aurland, Hemsedal, Eidfjord, Hol, Ål, Gol, Nes, Nord-Aurdal, Nore og Uvdal, Sør-Aurdal, Vang, Vestre Slidre og Årdal kommuner.
 - b. Selbu-regionen: Selbu, Stjørdal, Meråker, Malvik, Trondheim, Klæbu, Melhus, Midtre Gauldal, Holtålen og Tydal kommuner.
 - c. Lierne-regionen: Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong og Snåsa kommuner.
 - d. Gjemnes-regionen: Gjemnes, Eide, Fræna, Molde og Nesset kommuner.
4. *Tilfeldig utvalgte kommuner med særskilt fokus på skrantesjuka*
I tilfeldig utvalgte kommuner skal elg og hjort felt under jakt testes for skrantesjuka. I disse kommunene skal hunddyr og hanndyr av elg og hjort som er 2 år eller eldre testes. Se vedlegg 1 for hvilke kommuner som skal delta i denne delen av kartleggingen. Dette kommer i tillegg til testing av fallvilt, jf. punkt 1, som altså gjelder for alle kommuner.
5. *Viltbehandlingsanlegg*
Alle hjortevilt som er 2 år eller eldre og som leveres til et viltbehandlingsanlegg, skal testes for skrantesjuka. Mattilsynet har ansvaret for prøvetakingen ved anleggene dersom det ikke er tatt prøve av dyret på forhånd.
6. *Frivilling prøvetaking fra jakt på elg, hjort, rådyr og villrein*
Det er mulig for jegere som ønsker å teste hjortevilt felt under jakt for skrantesjuka, selv om de ikke havner i gruppene 1-5 over.

Tabellen viser en samlet oversikt over hvilke kategorier av elg, hjort, rådyr og villrein som skal testes for skrantesjuka i 2018, jf. punkt 1-4 over. I tillegg kommer testing av hjortevilt ved viltbehandlingsanlegg og frivilling testing, jf. punkt 5 og 6 over.

Art	Kategori	Kommune/villreinområde	Dyr som skal testes
Elg, hjort, rådyr og villrein	Fallvilt	Alle kommuner/ villreinområder i Norge	1 år eller eldre hunddyr og hanndyr
Villrein	Jakt	Alle villreinområder i Norge	1 år eller eldre hunddyr og hanndyr
Elg og hjort	Jakt	Kommuner i områder der skrantesjuka er påvist, se punkt 3 a-d.	2 år eller eldre hunddyr og hanndyr
Elg og hjort	Jakt	Utvalgte kommuner, se vedlegg 1.	2 år eller eldre hunddyr og hanndyr

Disse prøvene skal tas av hjortevilt i 2018

Hjerne og lymfeknute

Fra alle elg, hjort, rådyr og villrein skal det tas prøver av hjerne og bakre svelgklymfeknuter. Dette gjelder både fallvilt og hjortevilt felt under jakt. Dersom jeger eller andre, uavhengig av årsak, ikke får tatt ut lymfeknutene skal hjerneprøven likevel sendes til Veterinærinstituttet for analyse.

[Mer informasjon om hvordan man tar ut hjerneprøve og lymfeknuter for å teste et dyr for skrantesjuka finner du på Miljøkommune.no.](#)

Kjever fra jakt

I kommunene Selbu, Tydal og Malvik skal det samles inn kjever for aldersbestemmelse av alle elg som er to år og eldre. I kommunene Stjørdal og Meråker samles det også elgkjever, da i regi av bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt.

I Nordfjella sone 2 skal det samles kjever fra felte villrein som er ett år eller eldre. For villrein samles det også kjever i villreinområdene Setesdal-Ryfylke, Hardangervidda, Rondane, Forollhogna, Knutshø og Snøhetta, da i regi av bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt.

Andre prøver

Det skal ikke tas ut andre typer prøver, for eksempel møkkprøver, av hjortevilt i regi av kartleggingsprogrammet for skrantesjuka i 2018.

Gjennomføring av innsamlingen

Innsamling av prøver fra fallvilt

Kommunen har plikt til å varsle Mattilsynet om alle fallvilt av hjortevilt som er ett år eller eldre, dette for at det skal kunne tas skrantesjuka-prøver av dyret, jf. [forskrift om tiltak for å begrense spredning av Chronic Wasting Disease \(CWD\) § 8](#). Dyr med symptomer på skrantesjuka skal avlives og testes for skrantesjuka uansett alder. I mange tilfeller er det ressursbesparende at kommunalt ettersøkspersonell, som likevel er ute og håndterer fallvilt, tar ut prøvene i stedet for Mattilsynet. Dersom ettersøkspersonell tar prøver, anses varslingsplikten som oppfylt.

Kommunene bestiller utstyr og får dette i bulk, og må sette sammen prøvepakker selv.

Kommuner som tar prøver fra fallvilt for å kartlegge skrantesjuka, kan søke [årlig tilskudd](#) via Miljødirektoratet sitt elektroniske søknadssenter.

[Les mer om kommunens oppgaver og muligheter i forbindelse med fallvilt og skrantesjuka på Miljøkommune.no.](#)

Innsamling av prøver fra jakt

Jegere vil få prøvetakingsutstyr for uttak av hjerne og lymfeknuter fra elg, hjort og villrein som felles under jakt. Prøvene sendes så i ferdigfrankert emballasje til Veterinærinstituttet for analyse.

Kommunene og villreinnemndene - alternativt aktører de samarbeider med - må regne med å måtte bidra til utdelingen av prøvetakingsutstyr til jegere. Utstyret som jegerne trenger til prøvetaking vil komme ferdig pakket i såkalte "jegerpakker".

Jegere som ønsker å teste felte hjortevilt for skrantesjuka, men som ikke jakter i noen av karleggingsområdene, kan kontakte Mattilsynet lokalt for bistand.

Mulige justeringer av kartlegging i 2018, 2019 eller 2020

Vi gjør oppmerksom på at kartleggingsprogrammet kan endres. Dette kan for eksempel skje dersom det blir funnet skrantesjuka i andre områder enn vi kjenner til i dag, noe som kan føre til flere innsamlingsregioner.

Dette er i utgangspunktet et treårig kartleggingsprogram. Punkt 1-6 over gjennomføres derfor også i 2019 og 2020, så fremt det ikke gis beskjed om annet. Det kan forekomme endringer i hvilke kommuner som skal inngå som utvalgte kommuner med særskilt fokus på skrantesjuka i 2019 og 2020, jf. punkt 4 over.

Videre informasjon og kurs

Kommuner som ønsker at eget ettersøkspersonell skal få opplæring i prøvetaking, kan kontakte Mattilsynet lokalt.

Alle kommuner og villreinområder som berøres i punkt 2, 3 og 4 vil få ytterligere informasjon om kartleggingen fra NINA.

Alle kommuner som er nevnt i vedlegg 1 eller i punkt 4 over, samt alle villreinområder bes oppgi navn på kontaktperson for skrantesjukaarbeidet. *Kontaktpersonen registres på www.nina.no/cwd.*

Kontaktpersonene vil motta ytterligere informasjon om kartleggingen.

Vi henviser også til nina.no/cwd hvor det vil legges ut informasjon om kartleggingen.

Offentlig informasjon om skrantesjuka finnes på Hjorteviltportalen hjortevilt.no/skrantesjuka.

Vi ber kommuner videreformidle informasjonen i dette brevet til relevante aktører og personer. Villreinnemndene ber vi spesielt om at videresender informasjonen til villreinutvalgene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Erik Lund
fung. seksjonsleder

Kari Bjørneraas
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Adresseliste
Alle kommuner i Norge
Alle villreinnemnder i Norge

Kopi til:

Akershus fylkeskommune	Postboks 1200, sentrum	0107	OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Finnmark fylkeskommune / Finnmarkku fylkkagielda	Fylkeshuset	9815	Vadsø
Hedmark fylkeskommune	Fylkeshuset	2325	Hamar
Hordaland fylkeskommune	Boks 7900	5020	Bergen
Møre og Romsdal fylkeskommune	Julsundveien 9	6412	MOLDE
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	Bodø
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	Lillehammer
Rogaland fylkeskommune	Boks 130	4001	Stavanger
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Askedalen 2	6863	Leikanger
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3706	Skien
Troms fylkeskommune / Romssa fylkkasuohkan	Postboks 6600	9296	Tromsø
Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2567	7735	STEINKJER
Vest-Agder fylkeskommune	Serviceboks 517	4605	KRISTIANSAND S
Vestfold fylkeskommune	Postboks 2163	3103	TØNSBERG
Østfold fylkeskommune	Boks 220	1702	Sarpsborg
Norsk institutt for naturforskning	Postboks 5685 Torgarden	7485	Trondheim
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Veterinærinstituttet	Pb 750 Sentrum	0106	OSLO
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	Leikanger
Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer

Vedlegg

- 1 Tilfeldig utvalgte kommuner med særskilt fokus på skrantesjuka - vedlegg til informasjonsskriv til kommuner og villreinnemnder